Stigende bureaukrati på sygehusene

Tobias Juul Poulsen og Karsten Bo Larsen
29. juli 2026

Sundhedsområdet er et af de allervigtigste emner for de danske vælgere. Derfor er det interessant at undersøge, hvordan de konstant stigende politiske bevillinger til sygehussektoren bliver anvendt i praksis. I denne analyse undersøger vi fordelingen mellem kolde og varme hænder.

Fra 2019 til 2025 er antallet af fuldtidsbeskæftigede på de offentlige sygehuse, inkl. psykiatrien, steget med ca. 10.000 årsværk. Næsten hver anden af de nye årsværk har imidlertid ikke en patientrettet funktion.

Andelen af kolde hænder er således i perioden steget fra 18,5 pct. til 21,1 pct.

Kontakt
Karsten Bo Larsen
Forskningschef
karsten@cepos.dk
Telefon 41 22 04 76

CEPOS

Resume

Sundhedsområdet er et af de allervigtigste emner for de danske vælgere[1]. Dette notat undersøger udviklingen i ansatte i ikke-patientrettede funktioner (dvs. administratorer og støttefunktioner – ofte omtalt som kolde hænder) på de offentlige sygehuse i perioden 2019-2025 målt ved antal årsværk. De offentlige sygehuse i analysen omfatter både somatikken og psykiatrien. De væsentligste resultater er:

- Antallet af fuldtidsbeskæftigede er steget fra ca. 106.500 til 116.700 på de offentlige sygehuse. Det er en stigning på lige over 10.000 fuldtidsbeskæftigede, hvilket svarer til en vækst på 9,5 pct.

- Antallet af ansatte med ikke-patientrettede opgaver er steget med ca. 4.900 fuldtidsbeskæftigede – fra 19.700 i 2019 til 24.600 i 2025. Det skyldes mestendels flere ansættelser i personalegrupperne `administrativt personale`, `akademisk personale, i øvrigt` samt `øvrige`. Disse tre grupper er tilsammen vokset med ca. 4.200 fuldtidsbeskæftigede

- Sygeplejerskerne, der udgør en anseelig andel af de varme hænder, er blot steget med 537 årsværk – svarende til 1,5 pct. Tilsvarende er antallet af læger steget med 2.827 årsværk – svarende til 16 pct.

- Andelen af kolde hænder (defineret ved antallet af ikke-patientrettede årsværk ift. samlede årsværk) er steget med 2,6 pct.-point – fra 18,5 pct. i 2019 til 21,1 pct. i 2025.

- Region Nordjylland har i alle syv år den laveste andel kolde hænder på sygehusene, mens Region Midtjylland i over halvdelen af kvartalerne har den højeste andel.

- Samtlige regioner har øget deres andel af kolde hænder på sygehusene mellem 2019 og 2025.

[1] https://www.altinget.dk/fonde/artikel/det-er-vaelgernes-vigtigste-emne-men-de-tror-valget-vil-handle-om-naesten-alt-andet

Analyse

Debatten om de danske sygehuse koncentrerer sig ofte om, hvorvidt der er personale nok. Det er dog for snæversynet et fokus, for udviklingen handler ikke kun om antallet af ansatte. Den handler også om, hvordan personaleressourcerne fordeler sig mellem patientrettede og ikke-patientrettede funktioner – også kaldet varme og kolde hænder.

Ved hjælp af personale-data fra tidsperioden 2019-2025 kan det undersøges, hvordan fordelingen mellem varme og kolde hænder udvikler sig i takt med, at antallet af årsværk på sygehusene stiger. Med fokus på udviklingen i personalesammensætningen på de offentlige sygehuse undersøger notatet, om stigningen i antal årsværk primært forplanter sig i relativt flere eller færre kolde hænder. Fokus er på andelen af kolde hænder, der er defineret som andelen af personale i ikke-patientrettede funktioner ud af det samlede personale.

Kolde hænder omfatter i denne opgørelse administrativt personale, akademisk personale i øvrigt samt øvrige ikke-patientrettede funktioner, herunder køkken-, rengørings-, service- og teknisk personale. Varme hænder omfatter personalegrupper med patientrettede funktioner, herunder læger, sygeplejersker, andet sundhedsfagligt personale og øvrige patientrettede funktioner.

Klassifikationen er foretaget af Sundhedsdatastyrelsen, og den bygger på overenskomstgrupperinger og ikke på faktisk tidsanvendelse. Patientrettede personalegrupper kan derfor godt udføre administrative opgaver, ligesom ikke-patientrettede personalegrupper kan understøtte patientbehandlingen indirekte.

På tværs af de fem regioner er antallet af fuldtidsstillinger på de offentlige sygehuse steget fra 106.574 i 2019 til 116.693 i 2025.[2] Opdeles årsværkene i stillinger med eller uden patientkontakt, er der stadig absolutte stigninger for begge kategorier. De patientrettede personalegrupper – der blandt andet inkluderer læger og sygeplejersker – er steget fra 86.876 til 92.124, mens de ikke-patientrettede personalegrupper er steget fra 19.698 til 24.569 i 2025. Det vidner umiddelbart om både stigende varme og kolde hænder.

Anskues stigningerne i stedet i relative termer findes større forskelle, da antallet af kolde hænder er steget med næsten 25 pct., mens stigningen kun er på 6 pct. for de varme hænder. Det svarer til årlige gennemsnitlige stigninger for de to grupper på henholdsvis 4,1 pct. og 1 pct.

Mellem 2019 og 2025 er antallet af fuldtidsstigninger steget med ca. 10.100 personer, og det fordeler sig på ca. 4.900 kolde hænder og 5.200 varme hænder. Det betyder, at lige

[2] Ansatte på offentlige sygehuse - Sundhedsdatabanken

knap halvdelen af nettostigningerne i bemandingen på de offentlige sygehuse består af ansatte i ikke-patientrettede funktioner.

At antallet af kolde hænder er vokset relativt markant mere end for de varme hænder kommer også til udtryk, når man undersøger, hvordan andelen af kolde hænder har udviklet sig mellem 2019-2025. Udviklingen er skitseret i Figur 1 nedenfor.

Figur 1

Udviklingen i andel kolde hænder på offentlige sygehuse, 2019-2025

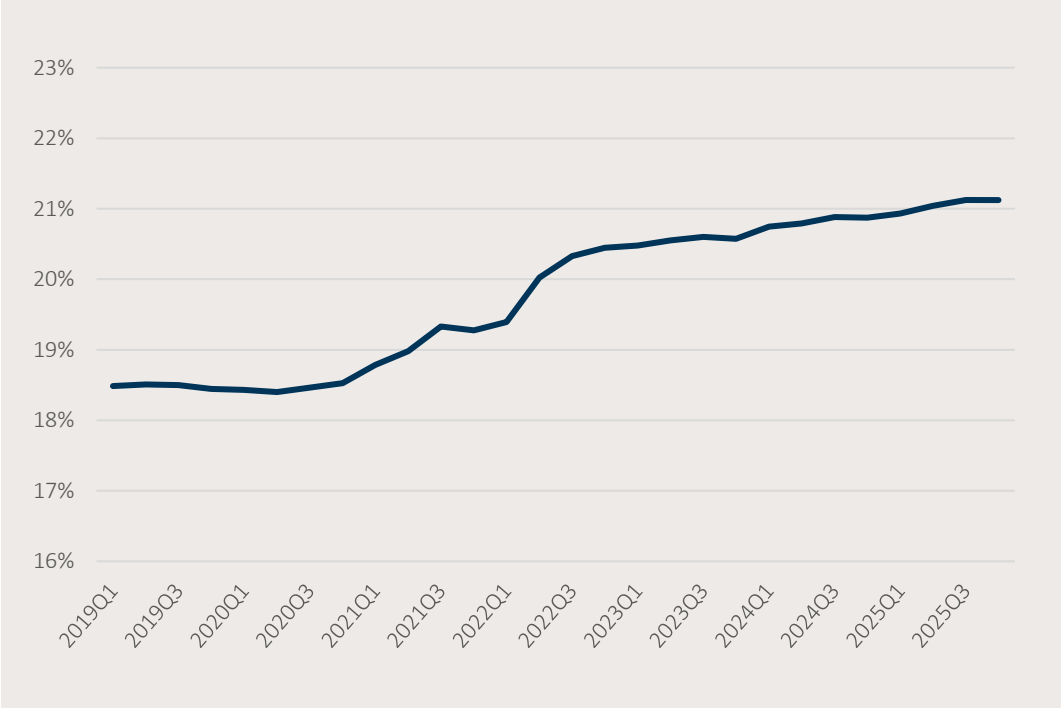

Kilde: Egne beregninger baseret på tal fra Kommunernes og Regionernes Lønkontor (april 2026), fra Sundhedsdatastyrelsen.

Figuren viser, at andelen af det samlede antal årsværk, der klassificeres som kolde hænder, er steget. Gennem 2019 og 2020 er andelen konstant, hvorefter den stiger med ca. 1 pct.-point i 2021. I 2022 indtræffer en større stigning på over 1 pct.-point, og i de efterfølgende kvartaler har andelen været stødt stigende i et relativt moderat tempo. Det betyder, at en stigende del af personalesammensætningen ligger i ikke-patientrettede funktioner. Det kan både omfatte administrative opgaver samt praktiske støttefunktioner som service, rengøring og teknik.

Andelen af kolde hænder dækker alle ikke-patientrettede personalegrupper. For at isolere udviklingen i den mere snævre administrative personalegruppe viser Figur 2 udviklingen i administrativt personale samt administrativt og akademisk personale sammenholdt med det samlede antal årsværk.

Figur 2

Administrativt og akademisk personale vokser hurtigere end det samlede personale

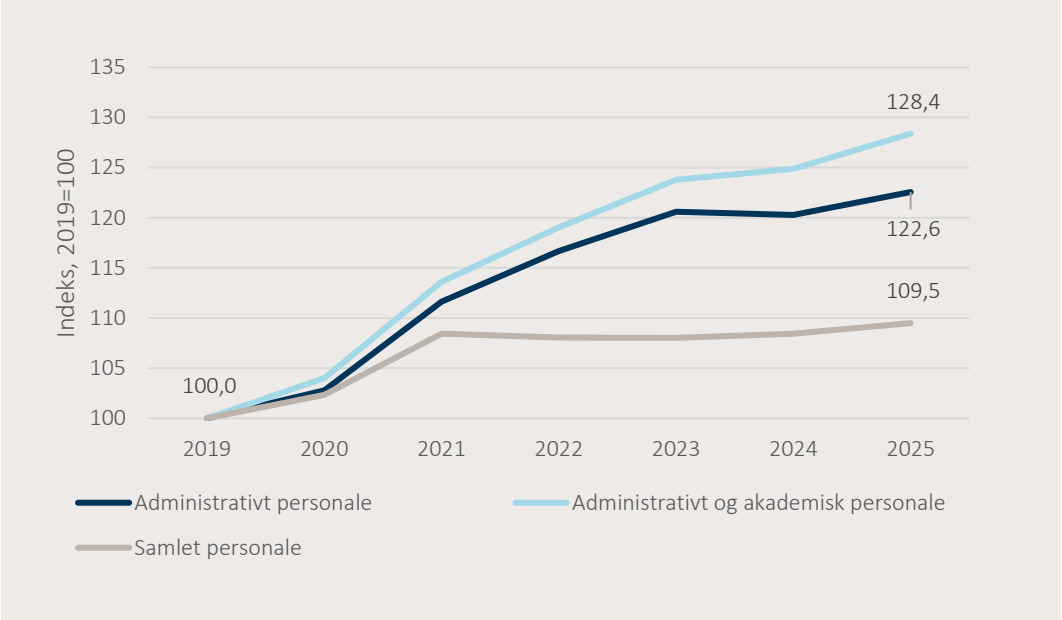

Kilde: Egne beregninger baseret på tal fra Kommunernes og Regionernes Lønkontor (april 2026), fra Sundhedsdatastyrelsen.

Figuren viser, at administrativt og akademisk personale er vokset hurtigere end det samlede personale på sygehusene. Det peger på, at stigningen i de kolde hænder ikke alene drives af støttefunktioner, men også af egentlige administrative personalegrupper.

I figur 3 ses en indeksudvikling over seks fag-/personalegrupper med antal årsværk i 2019 som indeks 100.

Figur 3

Udvikling i personalegruppers størrelse, 2019 = 100

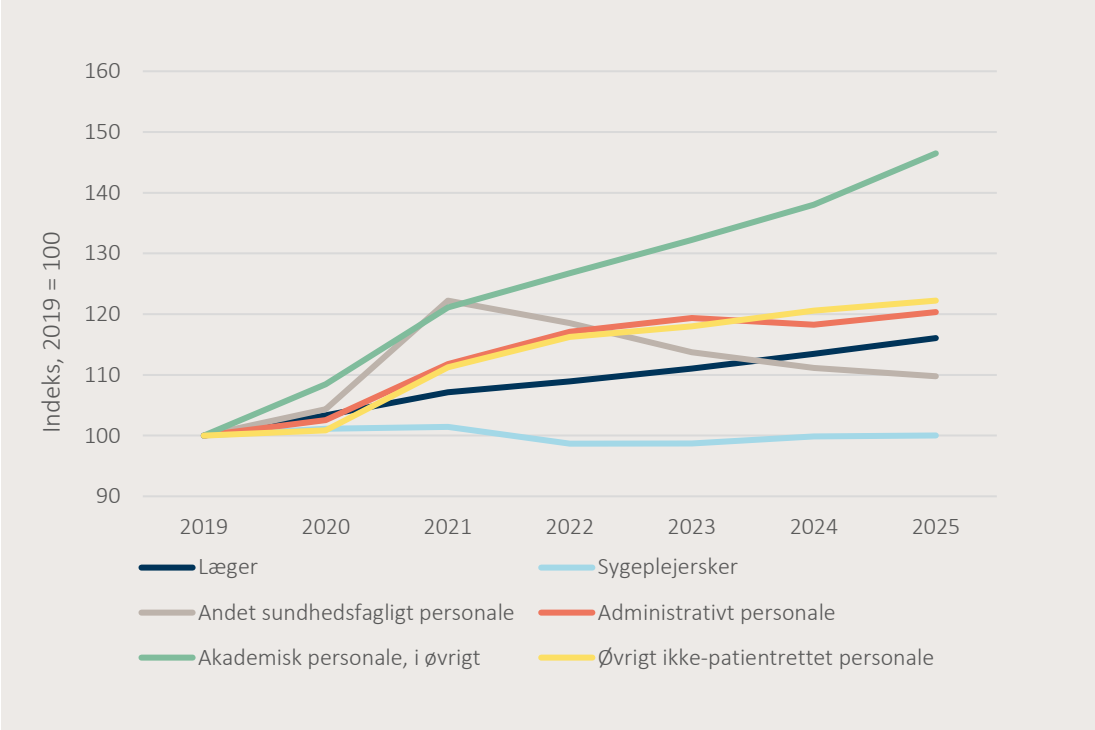

Kilde: Egne beregninger baseret på tal fra Kommunernes og Regionernes Lønkontor (april 2026), fra Sundhedsdatastyrelsen.

Af figuren udledes det, at sygeplejersker – der udgør den største personalegruppe på over 30.000 årsværk – bestrider ca. samme antal årsværk i 2025 som i 2019. Qua stigningen i det samlede antal årsværk er sygeplejerskernes andel af den samlede personalesammensætning blevet mindre.

De to øvrige medtagne fag-/personalegrupper med patientkontakt – læger og andet sundhedsfagligt personale – oplever to forskellige udviklinger mellem 2019 og 2025. Lægerne er vokset med en tilnærmelsesvis konstant rate, der i 2025 udgør en stigning på lidt over 15 pct., relativt til 2019. Da lægerne udgør en relativ stor andel af det samlede årsværk, har det haft en betydelig positiv effekt på de varme hænders andel af personalesammensætning. Andet sundhedsfagligt personale oplever en markant stigning mellem 2020 og 2021 på over 3.000 årsværk – svarende til 17 pct. stigning. Den relativt markante stigning kan formentlig henledes til COVID-19 pandemien, da næsten 40 pct. af stigningen er i bioanalytikere. Bioanalytikere – samt andre kategorier, der oplevede store stigninger – aftager frem mod 2025 næsten tilbage til deres 2019-niveau, hvorfor det store knæk efter 2021 ses på kurven. Alt i alt oplever denne faggruppe en stigning på ca. 10 pct.

Både administrativt personale og øvrigt ikke-patientrettet personale klassificeres som kolde hænder – sammen med akademisk personale. De to førstnævnte skiller sig dog ud ved at følges ad tilnærmelsesvis konsekvent gennem analyseperioden. Det øvrige ikke-

patientrettede personale dækker bl.a. over køkken-, rengørings- og servicepersonale. De to personalegrupper oplever en solid vækst i antal årsværk gennem perioden med højest vækst omkring 2020-2021. I alt har de to grupper haft en vækst i årsværk på lige over 20 pct. hver især.

Den sidste personalegruppe er `akademisk personale, i øvrigt`. Personalegruppen er bestemt ikke den største med kun 1.500-2.400 årsværk, men blandt de udvalgte fag-/personalegrupper har de oplevet den højeste vækst i antal årsværk over perioden på lige under 50 pct. På trods af, at de ikke repræsenterer den største gruppe årsværk, medvirker de til fortolkningen af den høje vækst af kolde hænder i de offentlige sygehuse.

Regionale forskelle

Hidtil er der påvist forskelle mellem faggrupperne over tid på landsplan, men et andet perspektiv med stor relevans er, hvordan udviklingen har været i de fem regioner. Tabel 1 giver et overblik over ændringen i regionernes andel af kolde hænder mellem 2019 og 2025.

Tabel 1

Regionale forskelle i andel kolde hænder

Region	2019	2025	Ændring (pct.-point)
Region Hovedstaden	18,8%	21,3%	2,4
Region Sjælland	18,3%	19,6%	1,3
Region Syddanmark	19,2%	20,0%	0,8
Region Nordjylland	14,8%	18,1%	3,3
Region Midtjylland	19,0%	21,6%	2,7
Hele landet	**18,5%**	**21,1%**	**2,6**

Kilde: Egne beregninger baseret på tal fra Kommunernes og Regionernes Lønkontor (april 2026), fra Sundhedsdatastyrelsen.

Som tidligere påpeget var 18,5 pct. af årsværkene på landsplan i 2019 ikke-patientrettet – dog med en vis variation mellem regionerne. Højest lå Region Syddanmark med 19,2 pct., mens andelen af kolde hænder var lavest i Region Nordjylland på blot 14,8 pct. Gennem hele perioden har Region Nordjylland landets laveste andel, mens den var højest i Region Midtjylland i fire ud af seks år.

Alle regioner øger deres andel af kolde hænder mellem 2019 og 2025. Region Syddanmark har den laveste vækst på kun 0,8 pct.-point, mens Region Hovedstaden øger med 2,4 pct. – tilnærmelsesvis ens med stigningen på landsplan på 2,6 pct. Region Nordjylland og Region Midtjylland øger deres andel med mere end væksten på landsplan. Den højeste vækst på 3,3 pct.-point forekommer i Region Nordjylland. Grundet varierende

vækstrater er forskellen i regionernes andel af kolde hænder indsnævret mellem 2019 og 2025 – fra 4,4 procentpoint til 3,5 procentpoint.

Konklusion og perspektivering

Dette notat har vist, at antallet af årsværk på de offentlige sygehuse er steget betydeligt mellem 2019 og 2025, men fordelingen har ikke været lige mellem patientrettede og ikke-patientrettede personalegrupper. Væksten har været væsentlig højere for de ikke-patientrettede personalegrupper end for de patientrettede, hvorfor andelen af kolde hænder er steget fra 18,5 pct. i 2019 til 21,1 pct. i 2025.

De ikke-patientrettede personalegrupper omfatter både administrativt og akademisk personale samt brede støttefunktioner, men ovenstående udvikling skyldes ikke alene vækst i de brede støttefunktioner. For både administrativt og akademisk personale er vokset hurtigere end det samlede personale på sygehusene. Altså bindes en stigende del af årsværkene på sygehusene i kolde hænder. På samme tid er antallet af fuldtidsbeskæftigede sygeplejersker nogenlunde uændret, mens læger og andre patientrettede personalegrupper har oplevet stabil, moderat vækst.

I både niveauet for andelen af kolde hænder og udviklingen er der regionale forskelle mellem de fem regioner. De har dog alle øget deres andel af kolde hænder mellem 2019 og 2025. Det afspejler altså en bredere forskydning i personalesammensætningen på de offentlige sygehuse.

Det er dog også vigtigt at være opmærksom på, at en del af væksten i administratorer og akademikere i ikke-patientrettede funktioner på sygehusene, kan være sket ved en decentralisering af en række af regionens administrative funktioner til sygehusene.

Samlet viser notatet, at flere ansatte på sygehusene ikke nødvendigvis er ensbetydende med en tilsvarende styrkelse af de patientrettede personalegrupper. En stigende del af ressourcerne til personale er i perioden flyttet mod ikke-patientrettede grupper, hvilket understreger behovet for løbende at følge, hvordan væksten fordeler sig mellem varme og kolde hænder.

Metode

Ovenstående analyse er baseret på data for antallet af fuldtidsbeskæftigede på offentlige sygehuse fordelt på faggrupper i Danmark og pr. region i perioden 2019-2025. Materialet er udarbejdet af Sundhedsdatastyrelsen på baggrund af tal fra Kommunernes og Regionernes Løndatakontor pr. april 2026. Det er valgt at benytte opgørelsen over de samlede offentlige sygehuse, hvilket indebærer både somatiske sygehuse samt psykiatrien.

Da data er opgjort som antallet af fuldtidsbeskæftigede – eller årsværk – og ikke antallet af personer, vil en medarbejder, der f.eks. arbejder på deltid indgå med den tilsvarende andel af et fuldtidsårsværk. Vi anvender årsværk som mål for personaleressourcerne på sygehusene.

Personalegrupperne i datamaterialet er opdelt i fire overordnede faggrupper; *'læger'*, *'sygeplejersker'*, *'andet sundhedsfagligt personale'* samt *'andet'*. Dernæst fordeles faggrupperne i detaljerede faggrupper og til sidst i egentlige personalegrupper. I notatet opdeles personalegrupperne i henholdsvis varme og kolde hænder. Varme hænder omfatter personalegrupper med patientrettede funktioner, mens kolde hænder er personalegrupper uden direkte patientrettede opgaver. En detaljeret oversigt over samtlige faggrupper og personalegrupper kan ses af Tabel 2. Bemærk at personalegrupperne med gul overstregning angiver kolde hænder.

Tabel 2

Oversigt over faggruppe-opdelingen

Faggruppe	Faggruppe detaljeret	Personalegruppe
Læger	Læger	Overlæger mv.
		Afdelingslæger
		Reservelæger
		Øvrige læger
Sygeplejersker	Sygeplejersker	Sygeplejersker
		Studenter, sygeplejevikarer/ventilatører
Andet sundhedsfagligt personale	Øvrige med sundhedsfaglige lange videregående uddannelser	Atypiske stillinger, ikke uddannet sygeplejerske
		Atypiske stillinger, uddannet sygeplejerske
		Kandidatuddannede, ikke uddannet sygeplejerske
		Kandidatuddannede, uddannet sygeplejerske
		Farmaceuter
		Kiropraktorer
		Tandlæger
		Psykomotoriske terapeuter

	Øvrige med sundhedsfaglige mellemlange videregående uddannelser	Bioanalytikere
		Ergoterapeuter
		Fysioterapeuter
		Jordemødre
		Kliniske diætister
		Radiografer
	Øvrige med sundhedsfaglige korte og korte videregående uddannelser	Audiologiassistenter
		Farmakonomer og defektricer
		Fodterapeuter
		Neurofysiologiassistenter
		Tandklinikassistenter
		Tandplejere
	Plejepersonale	Beskæftigelsesvejledere
		Plejere og plejehjemsassistenter
		Social- og sundhedsassistenter
		Social- og sundhedshjælpere
		Øvrigt plejepersonale
		Sygehjælpere
Andet	Øvrige med patientrettede funktioner	Psykologer
		Pædagogisk personale
		Socialrådgivere
		Lægesekretærer
		Portører
	Øvrige	Administrativt personale
		Akademisk personale, i øvrigt
		Køkkenpersonale
		Rengøringspersonale
		Servicepersonale
		Teknisk personale
		Øvrige

Anm.: Personalegrupper med gul overstregning defineres som ansatte uden direkte patientrettede opgaver også kaldet kolde hænder.
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen baseret på tal fra Kommunernes og Regionernes Løndatakontor (april 2026).

Andelen af kolde hænder beregnes som antallet af årsværk i ikke-patientrettede personalegrupper divideret med det samlede antal årsværk på de offentlige sygehuse. Dermed viser opgørelsen, hvor stor en del af de samlede personaleressourcer der er placeret i personalegrupper uden direkte patientrettede funktioner.

Her baseres opgørelsen på personalegrupper og ikke på medarbejdernes faktiske tidsanvendelse. Det betyder, at personale i patientrettede personalegrupper kan udføre administrative opgaver, ligesom personale i ikke-patientrettede personalegrupper kan

understøtte patientbehandlingen indirekte. Andelen af ikke-patientrettede årsværk anvendes dermed blot som en indikator for udviklingen i forholdet mellem varme og kolde hænder på sygehusene.